

KarawankenBote

Verlag und Schriftleitung: Klagenfurt, Bismarckring 13, Postfach 135 / Bezugspreis (im voraus zahlbar) monatlich RM 1,— frei Haus (einschließlich RM 0.20 Zustellgebühr)
Abbestellungen der Zeitung für den nachfolgenden Monat werden nur schriftlich und nur bis 25. des laufenden Monats angenommen

Nr. 2.

Krainburg, 6. Jänner 1945.

5. Jahrgang

Sovražnikov veliki napad v Belgiji in Italiji

Pri Bastogne smo vrgli nasprotnika v obrambo

Nemške napadne kolone pri Saargemündu in v Vogezih še dalje prodirajo — Odbiti boljševiški napadi na Budimpešto
Decembra meseca smo potopili 163.000 brt in 16 rušilcev ter spremnih vozil

Oberkommando der Wehrmacht je dne 4. januarja objavilo:

V Belgiji je sovražnik včeraj med Grave-lotte in Marche od severa sem prešel v pričakovani veliki napad, da bi razbremenil svoje pri Bastogne težko boreče se skupine. Tam so naše divizije vrgle nasprotnika v obrambo in mu zadale visoke zgube. Na celotnem bojišču so Amerikanci zgubili 34 oklopnjakov.

Na obeh straneh Bitscha so naše čete nadaljevale s svojimi napadi. Čeprav je sovražnik pripeljal za nasprotni napad od sosednih front vse razpoložljive sile, se mu ni posrečilo, da bi ustavil naše vzhodno od Saargemündu in v Spodnjih Vogezih prodirajoče napadne kolone. Mejno ozemlje v Pfalzu in Alzaciji zapadno od Weißenburga smo očistili sovražnika.

Da motimo sovražne nove pošiljke, smo nadaljevali z daljnostrelnim obstreljevanjem Lüticha in Antwerpena.

V Srednji Italiji je izvršila osma britanska armada v Romagnu številne sunke, da bi vežala naše sile, in je severozapadno od Ravenne prešla v veliki napad. Vrše se še hudi

boji s sovražnikom, ki je v enem odseku vdrl v naše položaje.

V prostoru pri Virovitici v Slavoniji so Hrvatje in Kozaki vrgli močne sovražne tolpe, ki so imele visoke zgube, iz njihovih položajev in uplenili številna orožja.

Na Ogrskem so boljševiki napadali Budimpešto, podnevi in ponoči, zlasti od vzhoda sem. V tridih bojih je posadka odbila napade. V boje v prostoru pri Budimpešti so poslegli bojni letalci z močnimi silami. Z bombami in krovnimi orožji so onesposobili za boj 34 sovražnih oklopnjakov in uničili nad 500 vozil. Nemški in ogrski lovci ter bojni letalci so sestrelili 37 sovjetskih letal.

V južnoslovaškem obmejnem ozemlju so ponoči na široki fronti napadajoči Sovjeti zamažali poskušali, prodreti našo fronto. Tudi včeraj popoldne so spodleteli sovražnikovi ponovni prodorni poskusi.

Na fronti med Vzhodno Slovaško in Kur-landskim še traja bojni odmor.

Anglo-amerikanski zastražovalni letalci, ki so včeraj podnevi prileteli nad Zapadno Nemčijo ter nad ozemlje ob Rheinu in Mainu, so odvrkli bombe zlasti na mesto Fulda,

kjer so nastali znova škode in številni požari.

Povračilno obstreljevanje velikolondonskega prostora se nadaljuje.

Nemška vojna mornarica je decembra meseca potopila 163.600 brt sovražnega ladijskega prostora in vrhu tega 16 rušilcev in spremnih vozil.

Poljska potrditev Katyna

Stockholm, 5. januarja. Vojni minister poljske sovjetske vlade v Lublinu, Bela Zymierski, je govoril pred poljskimi sovjeti o uporabi lublinske armade. Priznal je, da je tako zvana poljska armada namešana s sovjetskimi častniki in da je pod njihovim vodstvom. Radi pojasnitve tega dejstva je navedel, da je bilo 12.000 bivših poljskih častnikov odpelanih v ujetništvo in nadaljnjih 11.000 umorjenih pri Katynu. Boljševiški množični umor poljskih častnikov v Katynu se s tem potrjuje tudi s poljske strani. Brez velikega razpravljanja so odpisali te zatišne strelom izločene poljske častnike kot ceno za Moskvo.

Mase Amerikancev so padle v boju

Umik Yankeejev je bil pravi pekel — Bridka severnoameriška priznanja

Lizbona, 5. januarja. Amerikanski umik je bil v pravem pomenu besede pekel. To so, kakor javlja, opisujejo razpoloženje, londonski list »Daily Herald« o porazu Amerikancev na Zapadu, soglasne ugotovitve pri bojih udeleženi vojakov Zedinjenih držav. Nemci kažejo po izpovedih Amerikancev neodoljivo odločnost. Visoki štabni častniki, kuharji in pisarniški pomočniki, vse je, tako piše »Daily Herald«, zgrabilo v presenečenih ameriških štabih za orožje, ko so se nenkrat pojavili nemški oklopniki. Ali bilo je zaman. Amerikanski oklopniki topovi so streljali na razdaljo 15 do 25 m na nemške oklopnike, ali njihovi izstrelki so kakor kamni odskakovali od nemških oklopnjakov in na padni val je zdrdl preko vsega.

Britanski poročevalec potem opisuje, kako so morali Yankeeji, ki so ostali živi, preplavati ledenomrzle reke in kmalu potem popolnoma premraženi, niso mogli več naprej. Kamor so se obrnili, povsod so že našli na napredujoče nemške čete. Oni so torej tako rekoč tekli že v ujetništvo. Priznanja britanskega vojnega dopisnika se končajo z izrecno ugotovitvijo, da so po izpovedbah rešenih Amerikancev mase ameriških vojakov našle v bojišni smrti in da so bile zgube Zedinjenih držav izredno visoke. Tudi Amerikanci priznajo, da napaja kri nešteti ameriških vojakov alžalsko in belgijsko zemljo.

Prvo Goldenes Eichenlaub mit Schwertern und Brillanten je dobil Oberst Rudel

Führerhauptquartier, 5. januarja. Führer je z ukazom z dne 29. decembra 1944. leta ustanovil kot najvišje nemško odlikovanje za hrabrost das Goldene Eichenlaub mit Schwertern und Brillanten zum Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes (zlati hrastov list z meči in briljanti k viteškemu križu železnega križa). Podeljeno bo vsega skupaj dvanajstkrat.

Kot prvi vojak nemške oborožene sile je dne 1. januarja 1943. prejel iz Führerjeve roke to najvišje nemško odlikovanje Oberstleutnant Hans Ulrich Rudel, Kommodore oddelka bojnih letalcev »Immelmann«. Hkrati je Führer Obrestleutnanta Rudia, uvažujoč njegovo neprestano izkazano najvišjo hrabrost, njegove edinstvene letalske in bojne uspehe, povišal za Obersta.

S celotnim številom 463 uničenih sovražnih oklopnjakov pri več ko 2400 poletih proti sovražniku je Oberst Rudel danes najuspešnejši bojevnik vseh zračnih orožij na svetu. On sam je izločil približno štiri zbere sovjetskih oklopnjakov in s tem odlično razbremenil na kopnem trdo boreče se čete na Vzhodu.

Nemčija pripravljena, da izpolni svojo veliko nalogo

Reichspressechef dr. Dietrich pred predstavniki inozemskega tiska — Izgubljena stava

Berlin, 5. januarja. Ob letnem obratu je sprejel Reichspressechef (državni tiskovni šef) Reichsleiter doktor Dietrich v Berlinu delujoče predstavnike inozemskega tiska. V nagovoru je obravnaval vrsto aktualnih publicističnih vprašanj. Reichspressechef je med drugim opomnil na to, da je general Eisenhower na poslovnih konferenci v zavezniškem glavnem stanu dne 31. dec. leta 1943. izjavil: »Mi bomo v evropski vojni zmagali v letu 1944.« Reichspressechef je navedel tudi znano stavo, ki sta jo dogovorila generala Patton in Montgomery 1. jan. 1944. o koncu vojne. Patton je trdil, da bodo zmagali v vojni 31. okt. 1944. l. Montgomery je prerokoval konec vojne in zlom Nemčije najkasneje konec leta 1944.

Sedaj, tako je ugotovil dr. Dietrich, je prišel konec leta 1944. Ne samo Patton, ampak tudi Montgomery in Eisenhower so zgubili stavo. Nemčija se ni zrušila. Ti generali danes niso s svojimi armadami v Berlinu, mesto tega so nemške armade spet dobile iniciativo na Zapadu.

Reichspressechef je potem nadaljeval: Kaj nam bo prineslo novo leto? Ali nam bo podarilo mir? To je vprašanje, ki si ga stavljajo po vsem svetu milijoni in spet milijoni ob tem obratu leta. On vsekakor misli, da se za tako stavljanje vprašanj brez bitnosti ne more nikoli najti odgovora. Na mir se ne more čakati z udanostjo.

Nov razvitek v življenjskih pogojih ljudi zahteva prirodno nujno tudi nov političen red v sožitju narodov. Ta novi red v službi napredka in socialnega razvoja si je krčil pot pred vojno z revolucionarnimi spremembami. Da so se temu zoperstavili in ga preprečili, je krivda tistih, ki imajo to svetovno vojno na vesti.

Ta vojna ne bo prej končana, dokler oni ne bodo primorani, da se pokore temu zakonu in ga izvršijo. Kakor dolgo se vrtil zemlja, ne more mirovati kolo socialnega napredka, in kakor dolgo ga zadržujejo nazadnjaške plutokratske vlade in boljševiški vladodržci, ne bo nobenega reda in nobenega mira med ljudmi.

Velika razjasnitev

Spisal Hans Wendt

V čem se vidi v območju sovražnih sil in v veliki menjajoči se igri moči poseben znak vojnega leta 1944?

Gledano navzven je s posebnim uvaževanjem mej zasedenega ozemlja, nastala premaknitev, ki se je tolmačila dalekosežno v škodo Nemčije. Toda na neki višji ravni so se zgodile nasprotnne spremembe. Podobna je, kakor da je neugodnemu razvoju v materialnem oziru ustrezal izravnavajoči napredek v moralnem pogledu; kakor da so se na dveh steklenih ploščah, ki ležita druga na drugi, narisali tajinstveni vzorci, izmed katerih seveda enega lahko vidi samo globoko opazujoče oko, medtem ko nas prav blizu ležeča lahko zavede v zmoto. Šele celotna slika nam nudi pojem o resničnem položaju.

Na Vzhodu Vitebsk, na Zapadu Avranches, v notranjosti 20. julij, zraven tega še stalni zračni teror. Če smo morali že predlansko leto označiti kot leto velikih naporov, je bilo leto 1944 leto velikih usodnih udarcev. Toda gledano od tukaj zunaj (iz Stockholma), kjer se zelo jasno opazuje ne samo lastni znaki slabosti, ampak tudi sovražni, se danes že pojavlja silneje kakor vse lastne izgube in povratni udarci lanskega leta, neuspeh sovražnih upov v zmago, zmanjšanje razdalje med vojskovanjem in nevarnostjo političnih kriz na nasprotni strani, problematika popolnega vzdržanja pritiska v prezakurjenem in kompliciranem kotlu sovražne koalicije.

Pri nas gre v tem letu za to, da vzdržimo naval vsega sveta, od katere strani bo tudi prišel skupaj z od sovražne strani pridobljenim materialnim prehitom. Nasprotnik ni imel samo moment presenečenja pri izbiri časa in kraja za invazijo, ne samo predhodno delo po bombnem terorju in pomoč boljševizma, njemu sta pomagala še izdaja in strahopetnost. Da v kljub temu ni uspelo premagati Nemčije, se mogoče zdi Nemcu. Ki je v neomajnem zaupanju vršil svojo dolžnost in ni poznal nič drugega kakor pravo in reševajočo vero v zmago, samo po sebi razumljivo. Gledano raz vidika sovražne nam okolice, je bilo to skoraj čudež, sličen onemu dne 20. julija; čudež seveda, ki je imel predpogoje, ki jih danes že dobro poznamo in je bil v toliko že z onim drugim ozko povezan. Da Nemčija ni ostala brez vodstva in ni zgubila živcev, da se ni dala vključiti porazu in podlosti kakor v časih Fridrika Velikega poraziti in je iz njih črpala samo nove sile, da je padajoče zidovje trdnjave Evrope z navalom iz globine lastnega naroda spet obnovila in je postavila sovražnikom nasproti svoje novo orožje in svojo vero, to je dalo temelj za prihajajoči preekret.

Toda če razbitje najhujše nevarnosti v vsej naši zgodovini skupaj z prizadevanjem najtežjih zrug sovražnikov pomeni korak naprej, čigar pomen je razviden iz okolnosti, da je vse odmaknil na drugi potek, se je pa pokazal odločujoči napredek na moralni ravni. To se mogoče sliši paradokso, baš ob času, ko gnusna gonja proti Nemčiji doseže rekorde, ki si jih preje nismo mogli predstavljati in ko hočejo, da se še nerodno dete v telesu nemške matere osramoti kot paria (pripadnik najnižje indijske ljudske kaste). Pa je res. Ker Nemčija ni samo ostala živa, ampak na njeni strani je tudi pravica.

Takoj v začetku gre v tej vojni, če bi jo hoteli enkrat opazovati popolnoma objektivno raz točke izven bojujočih se taborišč, za sledeče vprašanje: Ali bi moči Nemčije zadostovale, da bi vzdržala proti vsemu — načelno že od nekdaj sovražnemu — svetu okoli nas, da bi obdržala in dokazala svoje pravice? Bilo je podobno kakor pri tekmo-

Kakšni so naši vojni cilji

Berlin, 5. januarja. Tako presenetljivo in trajno kakor toča bomb in izstrelkov iz bombnih preduhov ter cevi naših lovskih letal pri njihovem napadu na sovražna zračna oporišča v belgijsko-nizozemskem prostoru je učinkovala vest o tem po svetu, zlasti pri narodih na sovražni strani, ki jih brezvestni agitatorji vedno znova zazibljajo v iluzije. Enaka poparjenost, kakršno je povzročil po 16. decembru začetni silni nemški napad na Zapadu, se je lotila poročevanja naših nasprotnikov, kar se razločno vidi iz njihovih nasprotujočih si obvestil.

Eisenhowerjev glavni stan je skušal nasproti anglo-ameriški javnosti bagatelizirati uspeh naših smelih lovcev s tem, da je poročal, da je napad izvršilo samo 250 do 300 letal. (V resnici je bilo, kakor znano, več valov, od katerih je najmočnejši sam obsegel 500 letal.) Temu nasproti poroča britanska Reuterjeva poročevalska služba: 364 nemških letal je bilo sestreljenih. Značilno za lažnivost naših nasprotnikov je, da so Britanci objavili več sestrelkov, kakor so Amerikanci hoteli priznati resnične uporabe letal.

Vsekakor je udarec zadel in je prav tako ko ostala bojna dejanja na zapadni fronti potrdil Führerjevo besedo v njegovem novoletnem pozivu, da ni spal ves čas. Nemčija se bojuje za svoj in Evrope obstoj, za socialno preoblikovanje naše celine; to so vojni cilji, ki docela obsegajo celokupni narod v njegovi zgodovinski nujnosti. Čisto drugačna je stvar na strani nasprotnikov, kjer oblastniki narodom, ki so jih oni zapeljali, ne morejo navesti niti prepričevalnih ciljev za vojno niti za mir. Kako neprijetno je to tudi vodečim politikom, izhaja iz radijskega govora severnoameriškega senatorja Waylana Brocka, ki je zahteval, naj se nemudoma navedejo vojni in mirovni cilji Zedinjenih držav.

Roosevelt in tovariši se bodo, če sploh pristanejo na take zahteve, pač skušali izvit s publicami. Nek švedski list zelo pojasnilno zaključuje razmotrivanje sedanjega položaja: »Riziki glede diferenc med anglosaksonskimi silami tvorijo del bodočega sveta — ki bo gotovo svet mnogih nevarnosti in konfliktov... Bog in nemška oborožena sila nas naj obvarujeta pred takim (Nadaljevanje na 2. strani.)

Sovjetska država Macedonija

Stockholm, 5. januarja. V Skoplju je zasedala tako zvana narodna ekupščina macedonskega naroda, v kateri je bila proglašena neodvisna macedonska država. Za »časne predsednike« je izvolila skupščina Stalina, Roosevelta, Churchillia in Tita, ki je novo državo namenil kot sestavni del od njega nameravane jugoslovansko-boljševiške zvezne države. Udeležba zastopnikov Sovjetske zveze, Zedinjenih držav in Velike Britanije pri skupščini dokazuje, da so te države že v naprej dale svoj pristanek na Titove načrte. V kovanju načrtov ni Tito nič manj velik kakor pa »časni predsedniki« Stalin in sodrugi.

Podjetje samih dobičkov

Valnem teku med vojskovanjem in zakonom krize vseh vojnih koalicij, ki se je očitno spet obrnilo proti Nemčiji. Ali nekega dne mora nič manj neizprosno zadeti nasprotno stran. Ne, kakor da bi mi na kaj sličnega špekulirali! Ali na to, da hočemo obdržati pravico, smatramo upravičeno pač mi vsi kot najbolj važno. In od tukaj se mora pričakovati resnična kriza onih drugih. Ker njihovi uspehi so najbolj razgalili njihovo krivico in nesposobnost, da bi v bodoče določali svetu zakone in mir. Vse, kar bi mogli prinesiti, bi bila nova vojna, nova nesreča.

Spet čudni nasprotni pokret na dveh različnih ravneh. Kakor dolgo smo nazven imeli uspeh nad uspehom, se je zdelo, kakor da ta okolnost do neke stopnje gre tudi tam nasprotnikom na roko, ki so radi tega, da bi odvrnili svet od naših upravičenih zahtev, postavili nesmiselno trditve o stremiljenju po svetovnem gospodstvu in o njihovih lastnih »strogo obrambnih« namelih. Oni, da, oni so z vso umetnostjo pripravili in podneli to vojno; ali nam so lažnivo podtaknili, ker smo v obeh sveta le preveč zmagovali, krivdo in njihove lastne motive. Potrebna sta bila naša nesreča in dozdnevno bližnji trijumf onih drugih, da so bili obelodani njihovi resnični, temni nameni in da se je danes pred očmi vsehkar naraščajočega števila vodočih pojasnilo, kdo v resnici ogroža svobodo in obstoj narodov, in pri katerem na drugi strani so v bodoče koristili Evrope.

Kar smo doživeli v letu 1944, je bil nastop najtežjih udarcev, ki so nas dovedli na rob propada, ali istočasno pojav zmag naših pravic in idej našega Führerja. Povsod se giblje, še celo v sovražnem taboru. To ga reaktivira onih drugih, krčevito držanje statusa quo niso več izvedljivi. Socialno vrenje se ne da več zatreti, naš presežek na tem odločujočem področju se kaže dnevno vedno bolj in bolj. Židovsko vprašanje drže še nazaj ogromne sile, toda ono meče svoje sence na vedno širša področja. Svetovna nevarnost bolj ševizma, ki so jo preje mnogi zanikali, samo ker je Nemčija vedno brez miru na njo opozarjala, je postala za vedno večje število držav krvav in pereč problem, s katerim se mora celo Churchill hipoma spet baviti. Še celo švedski listi — pomislite! morajo danes ugotoviti, da po Nemčiji svoje dni objavljene sovjetske zahteve točno soglašajo s tem, kar so morale med tem priznati Moskvi zapadne sile. Neki drugi švedski sistemski list je našel vzrok, da potrdi Churchilla, da je bil vedno imperialistični politik, ki je zahteval vojno in nadoblast. Daleč tja odkrivajo narodi, da gre do plutokracije samo za svojimi imperialističnimi cilji in da bi mogel biti konec, ali bi le-te zmagale samo še večja samovolja kakor Versailles s še večjo negotovostjo za vse.

Večina še noče spoznati, da bo Nemčija imela prav in je vedno imela prav. Ali dejstva govore sama za se in nekega dne bodo grozno bridka izkustva, ki jih mora danes pretrpeti Evropa, dovedla do ustreznega spoznanja. Takrat bo prišel dan naše žetve, mogoče se približuje hitreje kakor mislimo. »Pereat mundus, fiat iustitia« (naj propade svet, da zmagava pravica) je strahotna beseda, toda dandanes dobiva drug smisel. Iz vsega razdeljanja, iz vse blaznosti sovraštva in morjenja mora priti zmagava naše pravice, zmagava razuma in resnične mira, zmagava nove socialne pravosti in nacionalne pravilnosti. Kje je smisel v vsej tej nesreči in zakaj se prav za prav bojujemo? tako vprašujejo danes že milijoni v sovražnem taboru. Mogoče res mora toliko plemenitega in starinskega toliko lepega in dragocenega propasti, da bi iz ruševin vzklikale višje večne vrednote, za katere se bojujemo in za katere hočemo zmagati. To zmagava, zmagava pravega in pravice, bo posvečevala vse žrtve.

75 let bo letos, odkar plovejo ladje po Sueškem prekopu. Po desetletnem izredno napornem delu je bil končan 17. novembra 1869. Ko ga je njegov tvorec Lesseps pokazal kairskemu kahiru Ismailu.

Prekop je dolg 161 kilometrov. V začetku je bil širok 22 in globok 8 metrov, danes pa je širok 60 in globok 12 in pol metra. Samo razširitev in poglobitvena dela so stala kar sedem milijard frankov.

Koristi Sueškega prekopa so očitne. Pot na Daljni vzhod je mnogo krajša in s tem tudi cenejša. Pot iz Liverpoola okrog najjužnejše točke Afrike je dolga n. pr. 10.680 morskih milj, a skozi Suez samo 6228 milj, kar je skoraj polovico manj. Prav tako je dolga pot iz Liverpoola do Jokohame okrog Afrike 14.436 morskih milj, skozi prekop pa 11.113 milj.

Koncesijo Sueškega prekopa je egiptovska vlada odobrila za 99 let, po poteku te dobe pa bo ta izredno važna prometna žila postala last Egipta. Za ta čas se je Egipt obvezal, da ne bo zgradil nobenega vzporednega prekopa, ki bi mogel tekmovati z obstoječim. Trenutno ima nekdanja faraonova država od tega podjetja »samo« 15 odstotkov čistega dobička.

Delniska družba je tako po kapitalu kakor tudi po upravljalnem osebju večinoma francoska. 200 milijonov frankov kapitala je razdeljenih na 400.000 delnic po 500 frankov, katere so bile pozneje podvojene na 800.000, istočasno pa njihova nominalna vrednost znižana na 250 frankov. Višje upravno osebje je skoraj vse izključno francosko.

Upravni odbor je sestavljen iz 25 Francozov, 10 Angležev, enega Holandca in dveh Egiptčanov. Višje upravno osebje je: 59% Francozov, 14% Italijanov, 8% Grkov in 7% Angležev. Srednje uradništvo je skoraj izključno grške narodnosti. Delavstvo pa je nastavljeno takole: 52% Egiptčanov, 20% Grkov, 18% Italijanov itd. Družba se je namreč obvezala, da bo vedno zaposlila najmanj 35% delavcev.

Za časa prvega vpisa delnic za zgraditev prekopa so plačali Francozi 207.888 delnic ali 52%, Italijani pa komaj 2716 ali 0,5%; ostalo so plačale druge države, v prvi vrsti

Angleži in Holanci. Vse delnice so v zasebnih rokah.

Danes gredo vojne, trgovske in potniške zveze med Evropo in Daljnim vzhodom skoraj izključno skozi imenovani prekop. Ta važni prehod iz Sredozemskega v Rdeče morje je zveza treh četrtin vsega sveta. Skozi prekop je bilo prepeljano: 1870. leta 436.609 ton blaga in 26.658 potnikov; 1914. leta 19.409.495 ton blaga in 242.000 potnikov; 1937. leta 36.491.332 ton blaga. 1938. leta 34.418.187 ton blaga. Potnikov je bilo v omenjenih dveh letih približno po 454.000. Neznatni primanjkljaj v letu 1938, je treba pripisati v celoti abesinski krizi. Niso pa znani podatki o prometu v teku sedanje vojne.

Skozi prekop je plulo leta 1870, 486 ladij, a leta 1938, kar 6170 ladij. Narodnostna pripadnost teh ladij je bila sledeča: od leta 1870. do 1880. so Angleži izkoristili 76%, Holanci 4,1%, Italijani 2,7%. Leta 1938 pa je bil položaj precej drugačen: Angležem je pripadalo 50,4%, Italijanom 13,4%, Nemcem 9,1%, Holandcem 8,7% in Francozom 5%.

Delnica za 500 frankov je veljala leta 1871 komaj 113 frankov, torej mnogo manj, od njene nominalne vrednosti. Deset let pozneje je pa veljala že 1000 frankov, na kar je rasla z veliko hitrostjo. Leta 1914. je kvotirala 5000 frankov; leta 1924. pa je delnica za 250 frankov (razpolovljena prvotna) veljala 8000 frankov. Leta 1931. 11.250 in leta 1937. celih 28.300 frankov. Torej na 113-kratno nominalno vrednost, česar ni zabeležilo še nobeno svetovno podjetje.

Taksa za prehod skozi Sueški prekop se plačuje v zlatu: 10 zlatih frankov na tono in tri na vsakega potnika, kar znaša okrog 270 milijonov zlatih frankov letno. Po predsednikovem poročilu je znašal čisti dobiček za leto 1938. 953.021.522 frankov. Čisti dobiček je razdeljen nekako tak: 71% dobijo delničarji, 10% ustanovitelji, 15% egiptovska vlada, samo 2% pa uprava Kajpada je zaslužek podjetja v sedanji vojni še neprijetno narasel, da si preprost evropski ski zemljan more komaj predstavljati, kakšne dobičke prinašajo taka podjetja raznim brezposelnim magnatom.

Kakšni so naši vojni cilji?

(Nadaljevanje s 1. strani)

svetom! Danes si menda želijo kaj sličnega tudi zelo mnogi nevtralni in drugi prebivalci Evrope, ki so še pred nekaj meseci, ob pričetku invazije, vriskajoč pozdravljali Anglo-Amerikance.

Novoletna razmotrivanja ameriških časopisov so v pretežni večini pod dojmom reakcij na evropski zapadni fronti. V dolgotrajnih razlagah poskušajo utemeljiti vzroke in krivdo te reakcije in njene posledice. Položaj večine severnoameriških časopisov je nekam mučen, ker so v preteklem letu preprosto čisto kaj drugega.

Trgovske agencije za avtomobile so bile že sprejemale naročila za zasebne vozove. Ki bi se naj dobavili v začetku 1945. leta. Industrija hladilnikov je že računala z naglim podvigom, ko je bil avgusta in septembra meseca ukinjen en del prvenstvenih pravic oboroževalne proizvodnje. Prav redko, kdaj so bili v ameriški zgodovini tako prevarani vsi upi kot oni v prazni miru na koncu leta 1944, pravi zelo značilno poročilo nekega newyorškega lista. Tečaj Eisenhowerjevih poročil je danes, kar mora priznati nek drugo poročilo, v teh okoliščinah zelo nizek.

Male gospodarske novice

Angleške in ameriške nakane proti turški valuti so povzročile krizo v turškem gospodarskem življenju. Po prekinitvi gospodarskih zvez med Turčijo in Nemčijo so se cene raznih turških pridelkov močno znižale tudi na domačem trgu. Tako so se znižale cene sezamovega semena od 140 na 70, semena sončnic od 80 na 15, rozin od 70 na 50, fig od 30 na 28, lesnikov pa od 90 na 80 piastrov. Cene se bodo znižale še bolj, če turška vlada ne bo posegla vmes. Angleži, ki dobivajo zdaj 520 piastrov za funt sterlinga, želijo relacijo 900 piastrov za funt, Američani pa bi radi imeli za dolar 250 namesto 150 turških funtov, od obeh strani se pa trjuje, da bi se na ta način za turško kmetijsko proizvodnjo dosegli stalne primerne cene. Pri tem zatrevanju seveda prav nič ne upoštevajo, da bi se pri znižanju vrednosti turške valute močno podražilo vse blago, ki ga mora Turčija uvažati.

Kakor poroča »Ga« iz Rima, je danes v stavnem obroti 60—70% nezaposlenih, za 10 do 20% več kot v drugih panogah. Pri tem ni tako odločilne važnosti pomanjkanje finančnih sredstev, kakor pa želja anglosaskih zasedbenih oblasti, da se obnova razdelanih mest zavleče. To se more sklepati tudi iz tega, ker surovini za živahno stavbeno gibanje ne manjka.

Drugega dne sem komaj videl sestro Greto. Po večerji sem spet šel na delo v laboratorij. Biti je moralo kratko po polnoči, ko je sestra Grete z malih stolpnih stopnic pri drvela v sobo.

»Spet je tukaj...« je rekla in obstala, nekoliko osramočena, da me je spet motila tako hipoma pri delu.

Takoj so mi rojile različne misli in zgodbe po glavi. Od neke so iz grajskega stolpa baje dajali sovraščniku znake.

Sedite sedaj v ta obledeli naslanjač ob peči, sem rekel sestri Greti. »Skušajte zaspati.« Prinesel sem ji odejo »Jutri bomo za deva preiskali...«

Sledečega večera, zadnjega v starem letu, sem vzel svoj samokres in šel s sestro Greto v sobico v stolpu. Moralo je biti približno četrta ura pred polnočjo.

No, saj danes lahko priznam, bilo je vse drugo kakor prijetno. Zimski vihar je divjal še huje kakor prejšnji dan, in vetrnica je napravila ropot, ki je od težkega cvilenja do vresčaločega kričanja vseboval vse glasove, ki si jih je sploh mogoče predstavljati. Huda novoletna noč! Mala sveča je odsevala v svoji nemirni, rdečkasti svetlobi po vseh vogalih prostora in sence starega pohištva so plesale po zidovju. Nad nama je tolkla zarjavela ura v stolpu.

»Ali vas je strah, sestra Grete?«

Dekle je zmajalo z glavo.

»Sedaj ne, ko ste vi pri meni, doktor!«

No, takrat sem bil mlad in dekle je bilo res ljubezljivo, popoln angel. Bolj sem se pritisnil ob Greto in sem vzel njeno roko v svojo. Tako sva sedela v poltemi in čakala, da je odbila stolpna ura polnoč.

To je tudi naredila po nekem času. Udarjala je zamolklo in zarjavelo. Sedaj je začelo nekaj na steni nama nasproti strgati in praskati.

»Tam,« je zašepetala sestra Grete. »Tam spet prihaja...« Tudi jaz sem uprl svoje oči na tisti kraj, kjer se je začelo v steni nekaj gibati. Naenkrat je ugasnila sveča, zadeta od mrzlega prepiha, tam kjer se je preje videla lesena obloga, se je sedaj pojavila svetlost

ZRCALO ČASA

Kakor poroča »Daily Express« je izstrellek nemškega daljnostrelnega orožja uničil časopisni glavni stan, severnoameriške armade. Ubilih je bilo več časopisnih atašeev in vojnihi dopisnikov.

Ogrski konvedski minister je uvedel s 1. januarjem v ogrski oboroženi sili »ogrski pozdrav«.

O novih množstvenih aretacijah na Romunskem poročajo iz Bukarešte, kar z velikim zadoščenjem ugotavlja moskovska radioodlajna nastaja, ki zadovoljno navaja rekordno število: samo v Bukarešti so v noči na 28. december 1944. zaprli 12.000 oseb.

De Gaullova vlada je imenovala za svojega veleposlanika v Moskvi generala Catrouxa.

Lublinski komite je po poročilu lista »Exchange« sklenil, odredi poljsko državljanstvo vodečim politikom tako zvane londonske poljske vlade Raczkiewicz, Mikolajczuku in Arciszewskemu.

Na Švedskem so uradno sestavili število ladij, ki jih je Švedska izkupil od izbruhu vojne. To znaša vsega skupaj 244, pri čemer je našlo smrt 1803 ljudi. Dne 28. decembra 1944. se je na južnošvedski obali zaradi doslej nepojasnjene eksplozije potopil švedski parnik »Venersborg« s 1550 brt. Izmed 20 mož posadke jih je utonilo 19.

Mahatma Gandhi je od sobote zopet bolan. V zdravniškem dnevnem poročilu je govora o splošni slabosti.

Kakor zve Reuter iz Madrida, so se Zednjene države začele pogajati z državo Ecuador, da bi jim odstopila vojaška oporišča na otokih Galapagos in Salinas. Državni departma in tudi ecuadorsko veleposlaništvo sta doslej odklonila vsako izjavo o tej zadevi.

Kakor poročajo iz Neaplja, je iz tamkajšnje jettinske zbežalo lepo število letnikov, ki so bili obsojeni vsak na kazen več let. Pri preiskavi so ugotovili, da so se zbežali s pomočjo ponarejenih odboj. Cim daljša je bila kazen, tem dražje so bile odpušnice. V nekaterih primerih so ponarejevalci za eno samo odpušnico zahtevali in dobili po 500.000 lir.

V Poleticah (Kr. Krummau) je umrla preužitkarica Theresia Wida, ki je dosegla starost 74 let, ne da bi se za časa svojega življenja niti enkrat peljala po železnici ali z avtobusom. Tudi zdravniške pomoči niti enkrat v svojem življenju ni zahtevala.

Vlada izklicana v sovjetski Poljski

Stockholm, 5. januarja. Kakor objavlja lublinski radio, je pristal v nedeljo narodni svet na preobrazbo lublinskega komiteja v provizorično poljsko vlado. Lublinski sovjetski vlastodržec Moravski bo stopil na čelo nove vlade in prevzel tudi zunanje ministrstvo. S tem so londonski Poljaki v izgnanstvu končno izločeni. Nobeden radi njih ne bo niti mičnil z roko, ko niso hoteli na uslugo Churchilla, da bi podpisali lastno smrtno obsodbo.

Verlag und Druck NS-Gauverlag und Drucker Klemm GmbH Kienfort. — Verlagsleiter: Dr. Emil Heitner (amt. bei der Wehrmacht) — Hauptverfasser: Friedrich Horstmann Zurzeit 10. Anzeigenliste Nr. 1. 1945. — Presseregisternummer RPK. 1/176

Fantom gradu Chateau d'or

Napeta zgradba ob novem letu — Napisal Aleksander Thayer

Sedeli smo v prijetni, mali čitalnici hotela, ki je služil sedaj kot rezervni lazaret. Višji štabni zdravnik, dva mlajša zdravnika in nekaj gospodov iz mesta. Zamisljeno smo gledali za dimom svojih cigaret. Sprva smo se pogovarjali o strokovnih stvareh. Potem je prišel razgovor na stare vojne dogodke in končno na zgodbe o strahovih.

»Vsi dobri duhovi slave svojega gospoda in mojstra,« je rekel stari višji štabni zdravnik, ki je bil v prejšnjih časih vodja zelo znane klinike neke nemške univerze. »Kar se tiče mene, se moram zahvaliti za srečo v družini, strahu...«

Seveda so vsi zahtevali od starega gospoda, da jim pove svojo zgodbo. Potem ko si je profesor W. prižgal drugo cigareto, je začel: »Bilo je zadnje dni decembra leta 1915. Kol mlad rezervni zdravnik sem bil v Franciji. V starem gradu, imenoval se je Chateau d'or, je bil naš lazaret. Lastnik gradu, markiz de la S., je bil izkažen, majhen možiček s precej sivkasto, šiljasto pristrizeno brado in dvema prijaznima očesoma, ki sta se vedno nekoliko pretkano svetlikala. Zelo mi je žal, ali nimam na razpolago nobenega brostora več, mi je dal razumeti, ko smo dobili neke sestre kot nadomestilo iz domovine. Samo moje stanovanje v gornjem nadstropju in soba v stolpu...«

»Rada sprejemam sobo v stolpu,« je menila sestra Grete, mlado dekle s plavimi lasmi in iskječimi se modrimi očmi, ki se je, kakor tisoče drugih, javila za oskrbo bolnikov.

Markiz je zmajal z glavo. »Ni varno v stolpu, gospodična,« je menil nekoliko kasneje. »Baje se pojavi tam okoli polnoči strah...«

»Neumnost,« je menila sestra Grete. »Kar se mene tiče, lahko straši in radi mene tudi, lahko svira na flavto. Spim kakor polh. Do enajstih ponoči imam itak delo...«

Seveda sem pritril. Če bo kdo opravil s strahom, bo to sestra Grete. Ona, ki so jo

naši ranjenci radi vesele narave pozneje imenovali samo sestra »sončni žarek« — takrat jo seveda nisem še bolj točno poznal, si je dala pokazati sobo, je izločila svoj mali kovček, obesila nekaj obleke in predpasnikov v stari, zaprašeni predal, ki ga je najprvo z moko cunjno temeljito očistila in je šla potem takoj na delo.

Ne vem več, kaj sem delal tega večera, bil sem vsekakor do polnoči zaposlen s krvnimi preiskavami na mikroskopu, ko so se s silo odprla vrata v laboratorij, ki smo si ga uredili v stari knjižnici. Sestra Grete je stala blede kakor smrt na vratih, v rokah je držala gorečo svečo.

»Fantom,« mi je zaklicala z zamolklim glasom. Ravno sem se lahko zadržal, popolnoma spreminjen od dekla, drugače bi se zrušilo na zemljo.

Prestrašeno sem odvedel nazaj v sobo v stolpu. Soba je bila osmerokotna, zunaj je tužil veter v nekakšnih napuščih, vetrnica gradu je ropotala nad podstrešjem. Zamolklo trkanje se je slišalo prav nad nama skozi črvi leseni strop.

»Kaj pa je to?« je vprašala sestra Grete.

»To bo pač stolpna ura,« se jim odgovoril. Svetil sem po stenah sobe v stolpu. Nisesar nisem mogel najti. Na nekih mestih je bila lesena obloga nalomljena, ki so bile z njo obložene osmerokotne stene.

»Tukaj je bilo, točno na tem kraju,« je pokazala sestra Grete. »Okostnjak kakor kakšnega otroka. Obdan od pravičnega bleška. Prazne oči so bile vprte baš na mene...«

»Prenaporno ste delali, sestra,« sem odgovoril. »Mogoče stolpna ura nad posteljo in tullenje vetra. Skušajte spet zaspati. Ali vas je mogoče strah?«

Pa se mi je dekle že spet nesmešno iz svojih hrabrih oči in je zmajalo z glavo.

»Ne, gospod doktor, prav imate. Bilo je zelo nesramno od mene, oprostite, ker sem motila...«

Naš Beograd je kot mrtvo mesto

Štiri tedne pod Titovo svobodo — Dnevnik nekega na nemško stran ubeglega Srba

Pod tem naslovom in podnaslovom objavlja graška »Tagespost« z dne 13. XII. p. 1 dnevnik srbskega ing. Jovana B., ki je ostal v Beogradu, ter je pričakal sovjetske »osvoboditelje«. Okusil je tudi sam Titovo »svobodo«. Dnevnik se glasi:

13. oktober: Sveto je pravkar priletel k meni. Pripoveduje mi, da so sovjetski oklopniki že prispeli do Avale. V mestu je veliko vznemirjenje. Vsakdo čuti, da Nemci ne bodo držali Beograda za vsako ceno. Marsikateri znanec se priključuje koloni, ki zapuša mesto čez Savo. Tudi Sveto želi oditi. Zaradi tega sva se pri »Ruskem caru« precej prepirala. Svobodna Jugoslavija bo vsem slovanskim narodom in tudi človeštvu podarila nov mir.

15. okt.: Sovjeti so vdrl v mesto pri Topčideru. Še v sivini dneva si lahko spoznal velike oblake dima nad vojašnicami kralj, garde. Od časa do časa se pojavljajo stimo-glavci, ki se pa ne spuščajo niže. Od popoldneva čepimo v kletih in pijemo žganje. Ali bomo postali svobodni? Mislim, da je sedaj ves Beograd v kletih in pričakuje prihoda Sovjetov.

17. oktober: Težke dni preživljamo. Po ulici Miloša Velikega še vedno leže mrtlici. Naši prvi novi stanovanjci: neki stotnik in komisar. Oba sta vljudna, toda molčeca. V mestu so vkorakale na Slaviji tudi prve komunistične enote. Kaj so vse morali doživeti ti ljudje. Vsi sestradani in razcapani. Človek bi se jih bal, če ne bi vedel, da so sorojaki.

21. oktober: Nemci so včeraj zarana zapustili zadnjo postojanko na Kalimegdanu. Tišina in mir po silnih borbah vplivata zelo prijetno. Nameravam iti k Dragi in pri njej poizvedeti, kako so preživeli vse to. Na Aleksandrovi cesti nobene žive duše. Pri cerkvi sv. Marka me je ustavila komunistična straža. Pozvala me je, naj se vrnem domov in sporočim tudi vsem ostalim sostanovalcem, da se morajo postaviti vsi na razpolago. Hvala Bogu, da je imela moja žena doma živila za nekaj dni. Mir in red se bosta kmalu povrnila.

22. oktober: Prebivalstvo se mora javljati pri policijskih revirjih, ki jih sedaj imenujejo ljudska zbirališča. Tam čaka že velika množica ljudi.

Nasproti so stale skupine sovj. vojakov. Povedali so mi, da so to NKVD. Z njimi so komunisti. Ko smo čakali nekaj ur, so nas obšli in vsakega uvrstili v določeno skupino. Približno tretjino vseh, ki smo bili tam zbrani, so zastražene oddelki v neznano smer. Pozneje so nam sporočili samo toliko, da so jih začasno evakuirali. Hrano jim je bilo mogoče pošiljati v poštno ministrstvo. Majhen del, večinoma stare ljudi, so nas pustili domov. Jaz sem bil med tistimi, ki so ostali in od katerih so sprejeli osebne podatke. Delali so nam, da smo »osebno zanesljivi« in da moramo kot delovno poveljstvo pomagal pri obnovi mesta. Vsako jutro ob 8. uri se je treba javiti na policijskem revirju. Na poti domov sem opazil prve velikanske lepake s slikami Stalina in Tita. Vse trgovine so še vedno zaprte. Oklopnikov ne vidimo več skoraj nobenih.

24. oktober: Zena mi pripoveduje, da so pričeli na Banjici streljati ljudi. Še vedno ne morem verjeti. Govore pa, da so na Banjici postrelili nekaj tisoč mož in žen, ki so bili uradniki in uslužbenci pri upravi in pri policiji. Sedaj sem se pričel bati tudi za Djordja. Se zvečer je bil v mestnem sanitetnem uradu. Njegova žena joka. Ko jo vprašam, če ima kakšno priložnost za Banjice, skomizgne samo z rameni. Vsak obup me vznemirja.

25. oktober: Teqa dne ne bom pozabil. Djordja so ustrelili in tudi inž. Milana P., s katerim sem leta 1940. delal v Vojvodini. Mrtva sta tudi Sima in mladi Milan C. Ta je imel službo v gospodarskem ministristvu. Ustreljena je tudi moja tovarišica Vera S., s katero sem skupno študiral. Bila je državna uradnica ter je vzdrževala svojo bolno mater. Po ulicah je še vedno težka tišina. Vse je preplavljeno z lističi in letaki. Hrane imamo še za en dan. Izjavljajo pa, da bo v bodoče razdeljevala živila glavna intendatura narodne osvobodilne vojske. Vodim delovni urad. Več sto nas je ter imamo nalogo poopravi pančevski most. Zvečer mi pripoveduje žena, da smo dobili novega stanovalca. Zjutraj ob treh se zbudimo. Odjeknilo so strelji. Zena je pričela vsa preplašena vpiti. Ko sem stopil v sosedno sobo, da bi poizvedel za vzroke vpitja, sem opazil, da sta sedela dva vojaka za našo mizo iz mahagonija. Bila sta popolnoma pijana in sta vreževala črke v les. Gardino sta stregala ter sta jo uporabljala za brisačo.

30. oktober: Zena je stala pred pekarno osem ur in čakala na kruh. Član komunistične stranke je bil navzoč kot nadzorni organ. Zaradi dolgega čakanja so ljudje godrnjali. Nenadoma je nek civilist poklical dve osebi iz vrste ter ju aretirali. Nihče ni sprejeto besedice. Končno je dobila Mira za nas polovico hlečka koruznega kruha. Z naše delavske kolone sta danes pobegnili dva moža. Zahtevali so me na policijski revir. Mesto je preplavljeno z letaki, tiskovinami in stenski časopisi. Se nepokodovane tiskarne delajo noč in dan. Grafično delavstvo dobiva stanovanja na Dedinju. Tudi hrano jim dostavljajo na domove. Čisto nič drugega kot komunistična propaganda. Kam nas vse to vodi?

2. november: Naš Beograd je kot mrtvo. neprijazno ter neprijetno mesto. Sedaj so odšla zadnja sovjetska vozila. Samo še nekaj avtomobilov od AVNOJ in Vrh. štaba. V mestu ni odprta nobena gostilna in nobena kavarana. Prečelja hiš so nema. Sovjeti, ki so v mestu, spadata v drugo garnituro ter so vsi zapuščeni in brez pomena. Moj sosed misli, da streljajo ljudi v zaporih še dalje. Tudi podnevi čujemo salve in redljanje strojníc. O treh možih, ki so jih zaprli, nimam več nobenih sporočil. Zene še nosijo hrano v ministristvo.

5. november: Sele sedaj, po nekaj tednih vidimo in zvemo, koliko jih je pobegnilo.

Pogled za sovjetsko fronto

Neprekinjene množične deportacije civilnega prebivalstva

P. K. Strašilo boljševizma gre skozi države Evrope. Medtem ko se pode dogodki v Franciji, Belgiji, Italiji, Grčiji, Bolgariji, Romuniji in Finski, se je razvoj dogodkov v po Sovjetih spet zasedenih ozemljih Vzhoda le malo uvaževal. Zdi se nam pa potrebno, da opozorimo svet tudi enkrat na te prostore, ker so razmere, nastale po zopetni zasedbi značilne za bistvo boljševizma.

Agitacija Moskve je hotela nalagati svet, da so bile sovjetske čete v zopet zasedenih ozemljih pozdravljene z viharim veseljem, da so bili ljudje radostni in hvaležni, da so bili osvobodjeni dozdevnega nemškega suženjstva in da je sedaj med sovjetsko armado in domačim prebivalstvom kar se da zamisliti najboljša sloga. Kakšna pa je stvar za sovražnimi črtami v resnici? Kaj se do-

gaja v Vzhodnem Poljskem, v Ukrajini, v Beli Rusiji, na Krimu?

Prve dni je bilo morda res videti, kakor da so prišli boljševiki srčno dobri ljudje v deželo Sovjeti so delili smradljive cigarete iz mahorkne med prebivalstvo in so zalivali »osvoboditev« izdatno z žganjem. Tudi zaplemba živine, živin in žita je sprva izostala in nekateri sovjetski poveljniki je celo napravili to, da se je v nedeljo pojavil pri božji službi.

Toda kmalu so boljševiki sneli krinko in so pokazali svoje prave namene. S sovjetskimi četami so prišli številni politični komisarji v deželo. Pod pretezo tako zване čistilne akcije so inescinirali krvave pogone. Zadostovalo je, če je žena kakšnega delavca prala perilo za nemške vojake, da je

inž. Jova B. je naslednjo noč preplaval Donavo. S seboj je vzel samo to, kar je imel na sebi in voljo pobegniti pred nevzdržnim stanjem.

10. november: Nihče več ne govori o nemškem okupatorju. Če danes smatramo koga za nacionalista, štejemo k njemu — Nemce.

12. november: Ne, to ni več obraz onega Sovjeta, ki sem se ga naučil ceniti v letih svojega ujetništva. Ali je to sploh še obraz? Človek se zgrozi pred sivo anonimnito, ki koga pogleda. Razžive se sile ponoči. Kriki pijanih vojakov, tuljenje in divjanje odmeva po praznih ulicah. Mi pa sedimo doma in čakamo. Na kaj le čakamo? Ali naj še čakamo? Uvidevam, da smo vsi tu izročeni rutini zverinskega stroja. »Golub, na to smo računali,« je pred dnevi izjavil mladi Savo Z. On dela v moji enoti. Ima prav. Vsi smo podlegli strahotni zmoti.

18. november: Hočemo pobegniti iz te grobnice. Savo mi je priznal, da bo pobegnil s skupino nekaterih mož. To noč sem se odločil. Tudi jaz bom to storil. Kaj me še drži tu? Kaj pa še lahko zgubim? Mire ne bo več nazaj. Prijatelji in znanci so ali mrtvi, ali so izgubili ali pobegnili ali pa umolkli. Mrzlo in neprijazno je v sobi. Življenje gre dalje kot razblinjen sen.

Med tem se je začela deportacija prebivalstva, ki ni bilo pritegnjeno v sovjetsko armado, pred vsem žen in otrok. Njih cilj je Sibirija, so ozemlja v Severni Sovjetski uniji, kjer morajo ob najtežjih življenjskih pogojih in prehrani, ki obstoji samo iz vodene juhe in malo kruha, opravljati najtežje delo. Tudi za obrambna dela v zaledju fronte, za obnovo cest in železnic jih uporabljajo. Mnogi izmed njih niso mogli prenesti nenavajenega težkega dela pri nedostatni prehrani in so že umrli od izčrpanosti; drugi postanejo žrtve kužnih bolezni, ki divjajo po taboriščih deportirancev radi popolnoma nezadostnih zdravstvenih prilik.

Krvavi teror, surova sila, množične deportacije, lakota in zatilni strelji označujejo tudi danes sliko za sovjetsko fronto.

Kriegsbericht Wolfgang Küchler.

Tončka in komunizem /

Otroška leta in mladost

Ko se je Tončka Widitz narodila, je bila vojna vihra pravkar minila. Gorenjska je bila pridružena novi kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ljudje, ki so se spoznali v politiki, sicer niso bili posebno zadovoljni s to spremeno: v tej troedini državi bodo pač ravnali z najmanjšim narodom — Slovenci — kakor s pastorkom, ker je Srbe obsedlo pravcato samoveljčje. Vendar si priprosti ljudje — malomeščani in kmetje — niso belili glave s takimi vprašanji: veselili so se, da je končno prišel mir in da so se mogli posvetiti svojemu tako dolgo zanemarjenemu gospodarstvu.

Normalno življenje se je kmalu vrnilo. Blagoslovljeno podnebje Gorenjske je navdalo ljudi z močjo in čilostjo in z bogato letno poplačalo njihovo delo in napore. Poleti so prišli iz vseh delov Jugoslavije in tudi iz inozemstva številni gostilničarji, so turisti in domačini, zlasti gostilničarji, so imeli lepe zasluzke. Tudi v Laak an der Zaler je prišlo mnogo gostov in Tončkin oče, gostilničar Franz Widitz, se ni mogel pritoževati zaradi slabih poslov. Zaslužil je dobro in njegova rodbina je imela vse, kar je potrebovala.

Tončka Widitz je ljubila svojo domovino in ni sanjala o kaki deveti deželi. Rada je hodila na visoke, z zelenimi gozdovi pokrite gore, da se je nagledala slikovite doline in starega mesta. Globoko jo je dojmila služba božja v stari častitljivi cerkvi v Laaku, kjer so se pod visokimi oboki razlivali in počasi razgubili zvoki orgel. Imela je v Laaku tudi mnogo prijateljev: dečkov in deklet. Dekli so polagoma doraščali v mladeniče, kakor je tudi ona sama polagoma postala mlada gospodična. Tu je spoznala novo čustvo: ljubezen z vsem njenim čarom in njeno tragiko.

Doživljaji gorenjskega dekleta, ki je šla k banditom

Tončka se ni zanimala za politiko in socialna vprašanja. Bila je pač inteligentna in ambiciozna in ni hotela biti samo domača hči, ampak pisarniška nameščanka ali vsaj trgovska pomočnica. Dovršila je ljudsko in meščansko šolo, dokončala trgovski tečaj in se začela učiti trgovske obrti. Toda nato ji je hudo zbolela njena mati, in Tončka je morala domov, da bi oskrbovala gospodinjstvo za petčlansko rodbino. Pozneje je bila neka časa zaposlena v predilnici v Laaku.

Spomladi 1941. l. so se znenada začele širiti govorice, da je vojna z Nemčijo neizogibna in da so se že pripetili krvavi spopadi med Slovenci in Nemci v Marburgu in v drugih krajih. In v resnici je v kratkem izbruhnila vojna. Skozi Laak so korakale najprej jugoslovanske čete, nato za nekaj dni Italijani, in končno je nekega jutra vkorakal »okupator« — nemška vojska. Tončka ni vedela prav, za kaj gre, kdo je zakrivil vojno, kdo ima prav in kdo je v krivici. Razumela je le toliko, da je zdaj konec njenega veselega življenja, da se zdaj uvažajo strogi zakoni vojnega časa; in ker je le zakone uvažal okupator, ga ni imela rada in je želela, da bi odšel, da bi se zopet vrnilo prejšnje svobodno in mirno življenje. In če je slišala o domačih fantih, da se bojujejo proti okupatorju in ga hočejo prisiliti, da zapusti Gorenjsko, je simpatizirala s temi ljudmi.

Za svojo osebo Tončka ni imela nobenega povoda, da bi bila nezadovoljna z Nemci. Okupacija je ni niti najmanj motila. Nasprotno, njen položaj se je znatno zboljšal, ker je zdaj končno postala pisarniška nameščanka, in sicer pri Arbeitsamtu v Krainburgu, kjer je imela dobro plačo. Sicer se pa ni veliko zanimala za politične dogodke. Mlado dekle je imelo čisto druge brige. Zašla je osebno v zamotan in zmeden položaj. Tončka je bila hudo razpeta z neko dobro prihodjo in je mislila, da je tej prijateljici prizidala veliko nepopravljivo bol. Kakor se tako čisto zgodilo pri mladih dekletih, se je zdelo Tončki,

da je zdaj že vse končnoveljavno zgubljeno in da more samo njena prostovoljna smrt osvetiti njeno krivdo nasproti prijateljici. Nameravala je izvršiti samomor, vendar naj prijateljica ne bi nikoli uganila pravega vzroka njene smrti. Ampak mladost ostane le mladost. In tudi Tončka je včasih pozabila na svojo bol, in zafel jo je pohlep uživati brezskrbno življenje kot nekoč. Potem je delala večinoma s svojimi prijateljicami in nekaterimi fanti lepe izlete v slikovito okolico Laaka.

II.

Mobilizirana!

Tako je bilo tudi 25. marca 1943. leta. Čudoviti spomladanski dan je vabil v naravo, ogrel tudi zamrzla obupana srca, vzbudil veselje do življenja, utešil vsako bol, obetal srečo. Tončka Widitz je hotela uživati čar spomladanskega zraka, lepo življenje. Z več prijateljicami in fanti je šla iz mesta ven v pristrčno vas St. Andrä. Mlada družba je tukaj obiskala svojega starega znanca kmeta Schinka in si pri njem v brezskrbni zabavi krajšala čas.

Naenkrat je nekdo potrkal na vrata, in takoj nato se je pojavila v sobi več, na oči mrkih in hudih oboroženih mož. »Tukaj slovenska vojska. Vi ste mobilizirani, greste z nami,« so izjavili navzočim. Dekleta so bila, kakor da bi udarila strela z jasnega neba. Sicer so simpatizirala z »osvobodilno« armado, o kateri so vedele samo to, kar so slišale, ni jih pa mikalo iti v gore in tam živeti pasje življenje, polno pomanjkanja, v mrazu in nesnagi. Joka je so mlo prošle bandite, naj jih pustijo iti domov. Začetkoma banditi o tem niso hoteli ničesar slišati. Gna-li so vsa dekleta v gore, in njihov vodja si je vsako dekle ostro ogledal. Po dveh urah marša je dovolil dvema izmed njih, ki sta bile videti manj inteligentni in spretni, da sta smeli iti domov. Tončki Widitz pa je to odločno odbil.

Nato Tončka ni več prosila. Pokorno je korakala do taborišča banditov v novo, po vsaj verjetnosti težko življenje in se v duhu

Bo svetu

Železniški topovi so posebno nevarno orožje, ker se odlikuje z največjimi kalibri (izstrelki so večji od moža), streljajo najbolj daleč in so zelo gibljivi, to se pravi: s posebnimi železniškimi vozovi, na katere so montirani, jih je mogoče hitro prepeljati z enega frontnega odseka na drugega. Operacijski kralj jim pripravijo gradbeni oddelki davno prej, nego dospelo topovi do tja. Tudi artileristične račune izvršijo že v naprej, kajti večinoma gre za obstreljevanje stalnih ciljev (posebno močnih utrdb itd.). Na ta način stoji takšen top v akcijo skoraj neposredno potem, ko je došel na določeno mesto, da po izvršitvi svoje naloge spet naglo izginje.

Norveška zelo pridno goji živali, ki dajejo odlično krzno, saj se dobro zaveda, da ima od tega velike koristi. Domačo krznarstvo je z drugimi besedami eden zelo izdatnih virov dohodkov na Norveškem. Posebno pozornost so posvetili reji lisic. Leta 1938. so Norvežani izvozili za več ko 38 milijonov kron draga krzna. Računajo, da so na Norveškem v letu 1929. zredili še samo 30 tisoč srebrnih lisic, štiri leta pozneje 214.000, leta 1936. 391.000 in neposredno pred izbruhom sedanje vojne že 750.000. Vsekakor čudovit napredek! Danes imajo na Norveškem približno 16.500 hlevov, v katerih rede živali, ki dajejo dragoceno krzno. Predvsem rede modre, bele in srebrne lisice, in slednjič tudi lisice platinaste barve, ki so jih imele leta 1936. vsega skupaj samo 36.

Gorila je zelo izbirična žival in nikoli ne pije navadne vode, temveč zmerom samo destilirano. To vodo dobi v pragozdu iz stebličja lijan, kjer se je bila očistila, tekočo po mozgu lijan. Prav zato tudi v ujetništvu gorila odklanja navadno vodo in pije samo prečiščeno.

bila takoj aretirana in brez sodne obravnave ustreljena.

Kmalu so začeli boljševiki brezobzirno rekvirirati pri prebivalstvu nahajajoče se zaloge živine in živil. Pod grožnjo ustrelitve so vzeli ljudem zadnje rezerve iz kleti. Stotisoči v ozemljih Ukrajine in pred vsem Vzhodne Poljske ne vedo, kako bodo prebili zimo, to tem bolj, ker so letošnja setev spravili samo deloma. Tudi kuriva manjka povsod.

Posebno ogorčeni so mnogi ljudje radi tega, da so po vkorakanju sovjetskih čet tudi židje spet v množicah prišli v deželo. Na fronti jih ni najti, zato so si pa preskrbeli vplivna mesta v upravi. Oni šikanirajo prebivalstvo, tako da je več Poljakov javno izjavilo nekemu sovjetskemu armistu, ki je pozneje prišel v nemško ujetništvo: »Radi rešitve židovskega vprašanja in naše osvoboditve od njih, bi morali postaviti spomenik Adolfu Hitlerju«.

Med tem se je začela deportacija prebivalstva, ki ni bilo pritegnjeno v sovjetsko armado, pred vsem žen in otrok. Njih cilj je Sibirija, so ozemlja v Severni Sovjetski uniji, kjer morajo ob najtežjih življenjskih pogojih in prehrani, ki obstoji samo iz vodene juhe in malo kruha, opravljati najtežje delo. Tudi za obrambna dela v zaledju fronte, za obnovo cest in železnic jih uporabljajo. Mnogi izmed njih niso mogli prenesti nenavajenega težkega dela pri nedostatni prehrani in so že umrli od izčrpanosti; drugi postanejo žrtve kužnih bolezni, ki divjajo po taboriščih deportirancev radi popolnoma nezadostnih zdravstvenih prilik.

Krvavi teror, surova sila, množične deportacije, lakota in zatilni strelji označujejo tudi danes sliko za sovjetsko fronto.

Kriegsbericht Wolfgang Küchler.

poslovala od svojega prejšnjega življenja, kjer je pustila za seboj toliko veselja, pa tudi toliko boli. Hipoma jo je navdala misel: saj se je vendar zgodilo to, po čemer je hrepenela, zdaj bo lahko izvršila svoj sklep, ločiti se od tega sveta; udeležila se bo bitke partizanov, padla bo kot junakinja, nikoli ne bo nihče zvedel, zlasti ne njena nesrečna prijateljica, da je ona namerno iskala smrti. Ta misel je pomirila Tončko in sklenila je, da ostane pri banditih.

Pot je bila težavna. Šele ob 3. uri zjutraj, je odposlanstvo, ki je novačilo Tončko in njene spremljevalke pri izletu, dospelo do svoje stotnije; bandite so taborili sredi gor. Tu so ostali 2 do 3 dni, potem so šli dalje, taborili tam zopet nekaj dni, šli zopet proč in taborili zopet na nekakšem novem kraju. Tako so bili, in z njimi vred Tončka, v enem mesecu v več taboriščih gor pri Laaku.

III.

V taborišču banditov

Stotinja, h kateri je spadala Tončka, je štela približno 50 mož, a je po nadaljnjih prisilnih novačenjih postala vedno številnejša, dokler ni kmalu narasla do števila bataljona. Potem so jo kot bataljon razdelili v 3 stotnije. Tončka je bila pridružena tretji stotnji. Med moštvo je Tončka našla na nekaj znanih fantov iz Laaka, ostali so bili iz Gorenjskega, Dolenjskega in Notranjskega. Stotinja je imela nalogo, da mobilizira čim največ mladih ljudi in rekvirira živino, živila itd.; zato je šla pogosto na to pogledne »akcije«. Dekleta pa so ostala v taborišču in bila zaposlena z deli v kuhinji ali s šivanjem ali s sanitetno izobrazbo.

Tončka je delala tudi tako kakor druga dekleta, hrepenela pa vedno po tem, da bi dobila puško, se udeležila bitke in — padla. Ker ni bila tu zato, da bi živela, ampak da bi umrla, je razmeroma lahko prenašala težave življenja v taboru banditov. Te težave pa so bile precej velike: stalno potepanje, nikoli spanje v hiši, ampak vedno zunaj ob trajnem mrazu in zlasti nepopisni nesnagi (Dalje prihodnjic.)

Za enakost

Iz krogov naših gorenjskih bralcev nam je došla sledeča zanimiva razprava, ki jo tukaj doslovno priobčujemo.

Brez dvoma spada revolucionarno gibanje pri nas med najvažnejša vprašanja časa. Prav je, da bi s tega mesta dobili nekaj misli, ki bi nas lahko k dosežanju spoznanjem dopolnjevale, bodisi, da bi dobili nekaj osnovnih vidikov o načrtnem pripravljaju tega gibanja za življenje, ki ga živi sovjetski človek kot „srečen“ deležnik tega novega reda. Obenem bi bilo potrebno, da dobimo pregledno sliko o splošnem „koristnem delu“ pri nas klike „Osvobodilne fronte“, njen začetni razvoj, takisto in slepitev ljudske mase s prikrivanjem in varljivimi obljubami. Izražamo pa tudi cilj splošnosti, cilj prevrata in cilj ljudi, ki stoje ob tej usmeritvi.

Znano je gotovo slehernemu, da je potreba in želja ljudi po novem, boljšem socialno-gospodarskem ustroju, morda je že kdo ali vsak sam počutil potrebo zboljšanja. Zboljšanje življenjskih pogojev je nujna zahteva in se zdi, se nihče temu ne upira in ni noben proti zboljšanju. Saj je to želja in edina najtežja skrb državljanov vsega sveta. Vsi govorijo o redu, ki naj zadovolji in osreči ljudstvo. Na poti k temu najdemo poleg prizadevanj zapadnih demokracij in državnih posameznih redov k zboljšanju, nujno tri na zunanji krepke izražene sisteme fašizma, narodnega socializma in komunizma, ki vsak na poljuden način, toda po nekem skupnem — družbi kot izhodišču in cilj vsega veljane pravilu iščejo zboljšanja. Vsem tem je torej družba vse, posameznik le orodje družbe in pomočnik k uspehu javnosti.

Poskusi so se uveljavili v prenovljenih državah povojne dobe. Uspeh teh uspehov nas je privedel pred novo dejstvo, kjer stojimo. Zopet so nam odprta pota in rešitve in bo treba dokončnih ureditev. S tega mesta moremo torej soditi, da je bil mir med prejšnjo in sedanjo vojno le premirje za pripravo na nov, še huji in še bolj zagrižen boj, kajti ljudstvo z obstoječim redom ni bilo osrečeno. Po strokovnjakih je torej dokazano, da nihče teh ne more rešiti socialnega reda kot bi bilo pričakovati. Sicer so prinesla nekatera hvalevredna zboljšanja, ni pa izgleda za popolno osrečitev ljudstva vseh plasti in vseh stanov. Saj se navadno oklepajo povsod samo enega sloja in drugi so temu podložni in morajo trpeti in molčati kot nebodigatreba.

Sovjetska Rusija se na pr. oklepa samo diktature proletariata, sicer se čutiljo ostali popolnoma nesvobodni, saj jih popolnoma niti ne priznajo. Take primere enakosti bomo lahko v pravih ali izrekih. Ob tem naletimo na Stalinove osebnostne izjave in jih navedimo: „Glede popolne svobode političnih strank razen komunisticne ne more biti govora.“

„V naši deželi ni tiskovne svobode za buržoazijo. Ni tiskovne svobode za menševke (socialne demokrate) in revolucionarne socialiste, ki predstavljajo v naši deželi interese premagane in razlašene buržoazije. A je kaj čudnega v tem? Nikdar nismo imeli namena dati tiskovno svobodo vsem razredom niti namena, da bi osrečili vse razrede...“ (Stalin, Problemi Leninizma) Ni se pa moglo ob tem momentu spuščati

v posamezne poskuse, kar tudi ni namen razpravljanja. Hočemo sistemu komunizma — našemu revolucionarnemu gibanju in njihovim ljudem pogledati v oči. Zastopniki gibanja so pri nas komunistično usmerjeni elementi, ki po načinu in složno pod vodstvom Sovjetske Rusije ustvarjajo diktaturo proletariata. Ni pa — kot rečeno — dospelo pri nas do take stopnje razvoja, da bi na lastnem narodnem telesu preizkušali uspehe in neuspehe in o njih „dobrotah“ sodili. Tudi preslabi smo v tem oziru narodno in gospodarsko, da bi se mogli spuščati v uničevanja kakšnih ne pomni svetovna zgodovina (razen komunistične). Vsekakor pa gre klika pod firmo „Osvobodilne fronte“ v tej smeri ter zahteva in sili sodelovanje najširših plasti ljudstva.

Prvi pojav, kot pojav začetka izražen na zunanji. Delomrznosti, sanjači in častihlepni ljudje zapuste domove — odbeže v gozdove. S poštenimi ljudmi si ne upajo več iz oči v oči, zato se klatijo ob robnih predelih gozda, da prikrijejo svoje temne načrte. Izostane zaželeni uspeh. Ostali so sami. Nihče ni drvel za njimi. Trezno misleči so ostali zvesti domu. Potepuhi so se klatili okrog. Treba jim je bilo marsikaj za obstoj. Zato so si od preostale vojske zbrali puške in municijo. Treba je živeti, bivališč. Razumljivo so uredili kar po domače. Začeli so s silo pri kmetih. V strahu pušk so jim

odvzemali za se pridobljena živila. Sam kmet si je potem moral pritrgovati. Če jim je potožil ali povedal resnico, so mu zagrozili z nasiljem, da ga ubijejo ali odvdejo s seboj. S terorjem so ljudi prisilili k mobiliziranju, druge na isti način k sodelovanju. Po znanih metodah pa so ti volkovi v ovčjih oblačilih pričeli z lažmi vseh vrst in se skrivali pod vsemogočimi krinkami narodne osvoboditve, da so preseljeni, da so jim ušli, zato so potrebni ti reveži sočutja in javne podpore. Pretirano so razširjali propagando, na lep in „dobrohoten“ način. Kdo ne bi verjel vabljivim obljubam. „Mi smo torej osvoboditelji, pomagajte nam, mi vas bomo rešili.“ Kjer ni uspela njih propaganda, je udarila sila. Tako so dobili ljudi! Vse one pa, ki se jim ne uklonijo in pridružijo, ali so jim neprijazni, ali njih početa ne odobravajo in njih obljubam ne verjamejo, te je treba pobiti. Tako se je s pomočjo vaških ovačuhov začela morija v deželi in „likvidacija“ po načrtu. Miroljubni in nič hudega ne sluteči ljudje so se raje prikrili, ker niso marali sodelovanja s takimi počenja. Tudi na te so slastno padli z orožjem, kajti ti še niso čutili potrebe po samoohranbi in so jih prazne komunisti lahko pobijali. Njih družba je s pomočjo teh novincev narasla do gotove razsežnosti. Oblast, ki je vedla kam to vodi, je vabila in obljubila prostost vsakemu, ki se vrne. S komunizmom, ropom in morijami še neokuzeni so se vrnili, kjer so v krogu svojih družin zopet zaživeli mirno življenje.

(Dalje prihodnjik.)

Živ pokopan

Nov dokaz o nepojmljivem komunističnem zverinstvu

Glasilu novomeške domobranske skupine »Za blagor očetnjave« objavila grozna odkritja o tem, kako so komunisti nečloveško mučili in umorili domobranci Antona Novaka iz Dolnjih Ponikev pri Trebnjem. Ni to prvi in ne edini primer. Sto in sto, da, tisoče podobnih mučenikov je v brezkončni vrsti žrtev komunističnega sovraštva. Značilen je za primer posebno zato, ker je iz najnovejšega časa in torej dokazuje, da so moralno bistvo in nečloveške metode komunistov ostale nespremenjene, pa naj komunisti na zunanji še tako spreminjajo svoje lice. Zato mora ostati tudi borba proti komunizmu ne le nespremenjena ostra, temveč se mora še stopnjevati in poostri. O zločinu samem posnemamo po novomeškem domobranskem glasilu naslednje podatke.

Dne 7. oktobra l. l. je šla iz St. Vida pri Stični skupina domobrancev na obisk v Novo mesto. Pridrli so jim je še domobranec Anton Novak, 22 let star fant iz Dol. Ponikev pri Trebnjem. Bil je telefonist višnjegorske domobranske posadke in že skoraj leto dni ni videl domačih. Zato je želel izbrabiti to priliko, da jih enkrat vsaj mimogrede obišče. V Starem trgu pri Trebnjem se je ogledal v gostilni Alojzija Zoreta »Pri Godrnjancu«, da bi se nekoliko okrepčal. Komunisti sami so kasneje pripovedovali, da Novak ni pil žganja, ampak nekaj drugega, za kar so že oni poskrbeli.

Kmalu po zaužitju pijače je postalo Novaku slabo in začel se je opotekati. Vsi, ki ga poznajo, soglasno zatrjujejo, da ni bil nikoli nagnjen k alkoholnim pijačam, in zato izključujejo možnost, da bi se bil opijani. Ko je privozil mimo po cesti posestnik Ignac Udovič iz Blešnje vasi, ga je Novak še sam prosil, naj ga vzame na voz, da bo dohitel domobransko kolono. Že po nekaj minutni vožnji je Novaku postalo še bolj slabo, da se ni mogel več držati pokoncu. V Dol. Nemški vasi ga je voznik zato dal z voza ter ga položil pred neko hišo. Tam so domači terenci poslali nekoga mladega fanta v bližnji gozd, kamor so se bili komunistični tolovaji skrili pred domobransko kolono. Šli so potem še sami ponje ter jih pripeljali v vas. Tolovaji so nezvestnega domobranci naložili na ročni voziček in ga odpeljali nazaj proti Staremu trgu, tam pa z grožnjami prisilili posestnika Omahna, da ga je odpeljal do »rajonskega odbora« na Primštalu. V rajonskemu odboru zbrani komunisti in komunistke so nezvestnega fanta opljučali ter mu pobrali vse, kar je imel pri sebi, med drugim tudi novo uro in večji znesek gotovine, katero je hotel nesti domačim.

S Primštala so odvedli Novaka k nekemu kozolcu, kjer so ga privezali na stebel. Ko se je kmalu na to zavedel, so ga začeli »za-

sliševati«. Očividci pripovedujejo, da je bilo zasliševanje prav kratko. Čeprav je Novak vedel, kaj ga čaka, ni kazal malodušnosti in strahu, temveč je odločno in pogumno odgovarjal. Med drugim so ga vprašali: »No, kdo bo zmagal, mi ali vi?« Samozvestno je odgovoril: »Mi bomo zmagali in ne vi! Vi ste uničevalci slovenskega naroda! Po »zasliševanju« so pogumnega domobranci odvezali od stebra ter mu trdo zvezali roke na hrbtni. Peljali so ga nato v klet, ga vrgli na tla in mu zvezali še noge. Na vlažnih tleh v kleti so ga pustili do mraka, nato pa so ga odvedli v bližnji gozdček nad vasjo. Vedel je, da gre v smrt, in je komuniste prosil, naj bi mu dali še enkrat videti očeta in mater, ki sta tam blizu doma. V odgovor je dobil samo silen udarec po glavi. Iz gozdčica sta se kmalu nato slišala dva strela. Ko pa so Novaka dne 4. p. m. odkopali, se je izkazalo, da ni bil ustreljen, ampak živ pokopan. V pol metra globoki jami je ležal vznak, roke in noge je imel trdo zvezane, na nogah so mu ležale tri težke skale. Lica je imel vsa razrezana, iz kože na rokah pa so mu izrezali več jermenov. To grozno odkritje je silno razburilo ljudi daleč naokrog. K pogrebu umorjenega domobranci se je zaradi tega zbrala ogromna množica prebivalstva iz vsega okoliša. Značilno je, da so terenci ves čas, odkar so komunisti Novaka odpeljali, ljudem povsod lagali, da fant ni bil ubit, temveč da je na prisilnem delu. Ko so prestrašeni domačini hoteli vedeti, kje je, so jim navajali zdaj t, zdaj on kraj, če pa se je dognalo, da ga tam ni, so rekli, da je pač premeščen »na drugo komando«. Pri tem so seveda vsi točno vedeli, kdaj in ne kako zverinski način je bil pokojnik ubit. Razkritje tega novega groznega dejanja je ljudi še bolj ogorčilo proti komunistom in jih okrepilo v spoznanju, da ni bodočnosti za naš narod, dokler komunizem ne bo popolnoma uničen.

Razno

Znamenit kitajski učitelj, državnik in filozof, ki se je v resnici imenoval Kung-futsze je živel približno pol tisočletja pred današnjim štetjem. Vendar to še ni vse. Zanimivo je, da žive še danes na Kitajskem njegovi neposredni potomci. Družina Kungova, nje poglavar je današnji kitajski ministrski predsednik, je neposredna naslednica velikega kitajskega filozofa. Nje prednike lahko zasledujemo po rodovniku skoraj dve tisočletji v preteklost. V naših razmerah bi to pomenilo, da bi lahko kakšen Grk dokazal, da je prvi potomec filozofa Sokrata.

Leta 1664. je s severa pridrla na Kitajsko zmagovita mandžurska armada. Ko je deželni vojaško zasedla, so izdali poveljniki več zanimivih odredb, med njimi tisto, ki zapoveduje, da morajo Kitajci nositi kite, da se bodo tako že na zunanji ločili od Mandžurcev. Kitajci, ki so se svojim tlačiteljem samo pasivno upirali, so morali ubogati in so si morali pustiti rasti lase. S svojo neizčrpno silo je pa Kitajski tudi mandžurske vsiljivce vsrkala vase, tako da so naposled izginili v morju kitajstva. Ostala je samo odredba o kitah in ostale so tudi kite, ki so še danes simbol vsakega pristnega Kitajca.

60 letnica rudarskih svetilk na bencin. Preden odide rudar na delo, stopi v lopo, kjer so shranjene svetilke, označene s številkami in pred vsako uporabo skrbno osnažene. Za to skrbi poseben paznik, ki mu ni treba opravljati nobenega drugega dela, ker ima s snazanjem svetilk dovolj opravka. Svetilka je rudarju zvesta, nenadomestljiva spremljevalka. Kar je delavcu čez dan sonce, to je rudarju v jami svetilka. Brez nje bi bil slep. Spremlja ga med vožnjo v globoke rove, svetli mu na več kilometrov dolgi poti, stoji kraj njega, ko koplje premoč in spremilja ga nazaj iz rova. Do leta 1882. so bile rudarske svetilke vsaj v Nemčiji na olje, spomlad tega leta so pa dobili vsi rudniki v Porurju svetilke na bencin. Nove svetilke niso samo bolj svetile, temveč pomenijo tudi večjo varnost. Pred 20 leti so pa dobili rudarji električne svetilke, toda te niso mogle izpodrinuti bencinskih.

Rodbinska kronika iz Gorenjske

Laak a. d. Zaier. Meseca novembra 1944. so se narodili: Andreas Dolenz, Schwarzenberg; Erna Stere, Oberdorf; Oskar Skul, Laak a. d. Zaier; Maria Fröhlich, Mitterleiting; Karspar Bernik, Burgstall; Nada-Luzia Weber, Laak-Zaier; Johann Stanonik, Laak-Zaier; Franz Franko, Altlack; Maria Elisabeth Bernik, Laak-Zaier; Albin Owini, Oberleiting; Anton Ganter, Laak-Zaier; Johann Pototschnik, Dörfern; Stephanie Tichel, Mittel-leichting; Josef Tschadesch, Gmiz; Fanziska Osredker, Schwarzenberg; Ladislaus-Andreas Abina, Ratendorf; Stephanie Osredker, Schwarzenberg; Luzia Langerholz, Peven; Maria Hafner in Stephanie Hafner, Oberleiting. — Umrli so: Jakob Keber, Godeschitz; Peter Kautschitsch, Laak a. d. Zaier; Franz Pototschnik, Stanische; Johanna Richterschitz, Laak-Zaier; Mathäus Buriek, Log; Anton Porenta, Heiligengeist; Maria Pinter, Brestnitz.

Diplom. Optiker C. KRONFUSS

Klagenfurt, Bahnhofstraße 15

Bis auf weiteres jeden Vormittag geschlossen.

WAFFEN GEGEN KOHLENKLAU:

Das Papier

zum Beispiel, dieses Zeitungsblatt, Aufklärungswaffe gegen ihn, über auch einfaches Dichtungsmaterial für Fenster und Türen, zugleich guter Wärmeschutz als Teppichunterlage in feuchten Räumen und Polster für die Kuchiste. Also vielfacher Wärmehüter und Kohlenkauer.

Sied auf der Mut und trifft ihn gut!

Ärztlicher Sonntagsdienst

Krainburg
Dr. J. J. Dr. Johann Ambroschitz,
Veldener Straße 14, Fernruf 179.

MALI OGLASI

SLUŽBO DOBI

Fanta, starega od 15 let naprej, ki ima veselje do vrtnarstva, sprejemam s prvim aprilom ali pozneje. - Ponudbe na K. B., Krbg. 4626-1

V dobro meščansko hišo v Krainburgu sprejemam pošteno in pridno dekle, za gospodinjstvo dela. - Ponudbe s naslovom na »Karawanken Boti«, Krainburg. 4616-1

Obrtnik, srednjih let, išče po izgubi soprogo gospe ali gospodično (tudi s enim otrokom), ki bi mu samostojno vodila gospodinjstvo. Plašam dobro. - Dopis pošljite na K. Bote, Krbg., pod »Takoje«. 4629-1

Strti globoke žalosti javljamo (tudi vest, da je končala križev pot življenja naša slata mama) babica

DOLŠCHAN TERESIJA.
Bodi ji lahka domača gruda
Scheranitz, 26. decembra 1944
Zaljubljeni sinovi in hčerke

P R O D A M

Prodajam skoraj novo stanovanjsko opremo event. s posteljnino vred za RM 800-2000. - Ponudbe na K. B., Krbg., pod »Takoje«. 4588-6

Prodajam kravo s telesom. - Franz Tschoban, Laufen 12, p. Podnart, Oberkrain. 4628-6

K U P I M

Kupim mali radio »Rundfunksender«. - Naslov: Dvorschak Viktorja, Gallenfels, Krankenhans. 4613-7

Dobro ohranjene šenske ševije z unanjenimi podplati nizke ali visoke, štev. 36, kupim. - Cenjena ponudba na K. B., Krbg., pod »Takoje«. Naslov v upravi K. Bote, Krainburg. 7410-7

M E N J A M

Menjam slamo, seno in otavo za dobro kravo ali par mladih prašičkov. - Koschitz Johann, Preska 13, Medvode. 4670-15

Sivlani stroj menjam za dansko kolo ev. ga tudi prodam. - Gallot, Bergstraße 9, Krainburg. 4614-15

Kompletno spalnico, vesano (šperano), lepo, menjam za dober sivlani stroj. - Ponudbe na K. B., Krbg. 4592-15

Veliko kredenco menjam za manjšo, Poudbe na K. B., Krbg. 4590-15

Rahljem črn plašč menjam za drugega, malo manjšega, ev. ga tudi prodam. - O. M., Wart 287, Krainburg. 4627-15

Z E N I T I V E

Katero dekle bi se hotelo seznaniti s 29 letnim fantom, ki je vedre narave in dobrega srca. Poznejša žentev ni izključena. - Sporočila v slovenščini prosim na K. B., Klagenfurt, pod »J. S., Assling«. 3839-21

Dva mlada gospoda želita dopisovati s dvema gospodičama, stari- ma do 24 let. Žentev po dogovoru. Dopise po možnosti s sliko na Kar. Bote, Krainburg, pod »Na Koroskem«. 4630-20

B A Z N O

Lepa bodočnost se nudi gospodični ali vdovi brez otrok, stari do 32 let, ki mi je potrebna tudi v mojem podjetju in trgovini. Obvladati mora popolnoma nemščino v govoru in pisavi in deloma knjigovodstvo. Bili mora skromna in dobrega srca, ker poonejša žentev ni izključena. Slika zašlela. - Ponudbe je poslati na K. Bote, Krainburg. 4620-23

Optik Johann Schiebzig, Domschale, radno posluje. - Oddetek za popravila aparatov in vseh optičnih instrumentov. 5054-25

VERMISCHTES

Nachts wacht die Wachmannschaft des »Südostdeutschen Wachdienstes« Klagenfurt, Feldmarschall-Conrad-Platz 2, Ruf 10-30, über Ihr Haus, Geschäft, Lager usw. und schützt Sie vor Einbruch, Feuer, Gas- und sonstigen Schäden. Also Schaden verhüten und das billige Bewachungs-Abonnement bestellen! 7264

Eine dumme Geschichte - wenn man allerlei Medikamente in der Hausapotheke hat, deren Verwendungen zweck man nicht mehr weiß. Darum immer gleich einen entsprechenden Vermerk auf die Gefäße machen, wo ein solcher fehlt! Ysate-Bürger.

»Ledaufisare« (die stärkenden Magen- u. Verdauungstropfen) können nur beschrankt erzeugt werden. Selen Sie sparen! auch ein kleines Quantum hat volle Wirksamkeit. In Apotheken erhältlich. - Erzeugung: »Schubert-Apotheke«, Wien XII/82, Gierstergasse 5. 7313

Nicht weniger nehmen, als die Gebrauchsanweisung vorschreibt! Sarnatogen, Formamin, Kalzan gibt es heute zwar seltener, aber doch in unverminderter Güte. Die jeder Packung aufgedruckte Mindestdosia bildet die Grundlage für die Wirksamkeit. Weniger nehmen hieße sparen am falschen Fleck! - BAUER & Co., JOHANN A. WULFING, Berlin. 7349

Bettfedern gegen Bezugschein lieferbar. Jos. Christl Nachf., GmbH, Cham 1, Wald (13a). 7400

Bei Kurzsicht nach einem Angriff ernst versuchen, die Ursache festzustellen. Genügt eigene oder nachbarliche Hilfe nicht, muß der Elektrisch-Wachmann her! Denn meist ist es eine durch Erschütterung gebrochene Leitung; da heißt es vorsichtig sein - warnt Doppelwandel, der Ratgeber für Licht und Lampen aus dem Hause OSRAM. 7250

Unwägbare aber ausschlaggebend ist die Idee der jungen Nationen im heutigen Schicksalskampf. Unwägbare sind die Spuren an Hormonen, Enzymen oder Vitaminen, die den Erfolg eines Arzneimittels entscheiden können. Langjährige Erfahrungen stehen uns zur Erkennung dieser hochwirksamen Kräfte zur Verfügung. Dr. Madans & Co. Arzneimittel aus Frischpflanzen auf deutschem Boden gewonnen. 7406

L I C H T S P I E L E
Allgemeine Filmtreuhand G.m.b.H.
Zweigstelle Südost

Für Jugendl. nicht zugelassen
Für Jugendliche unter 14 Jahren nicht zugelassen.

Abing, 2.-4. I.: »Die beiden Schwe-
stern« u. 5.-8. I.: »Die Jul-

kas u. 9.-11. I.: »Der Weg ins
Freie«.

Krainburg, 2.-4. I.: »Der Muster-
gatter« u. 5.-8. I.: »Artisten« u.
9.-11. I.: »Die beiden Schwe-
stern«.

Badmündorf, 2.-4. I.: »Die Hoch-
staplerin« u. 5.-7. I.: »Die
keusche Sündlerin« u. 9.-11. I.:
»Karusselle«.

Stein, 2.-4. I.: »Abenteuer im
Grand-Hotel« u. 5.-8. I.: »Gie-
parone« u. 9.-11. I.: »Die
Hochstaplerin«.

Laak, 2.-4. I.: »Der laufende
Berge« u. 5.-8. I.: »Das Schweigen
im Wald« u. 9.-11. I.: »Aben-
teuer im Grand-Hotel«.

Neumarkt, 6.-7. I.: »Schrammeine-
ne«.

St. Veit/Sava, 3. u. 4. I.: »Der Sän-
ger Ihrer Hoheit« u. 6. u. 7. I.: »Ma-
ne beste Rolles« u. 10. u. 11. I.:
»Der laufende Berge«.

Lital, 6. u. 7. I.: »Ich bin Sebastian
Ott«.

Velden, 1.-4. I.: »Der Tiger von
Eschnapur« u. 5.-7. I.: »Kollege
kommt gleich« u. 8.-11. I.: »Das
indische Grabmal«.

Miel, 3. u. 4. I.: »Stern von Rio« u.
6. u. 7. I.: »Königswald« u. 10. u.
11. I.: »Falsch in Wien«.

Schwarzenbach, 3. u. 4. I.: »Kram-
bambull« u. 6. u. 7. I.: »Germania«
u. 10. u. 11. I.: »Andalusische
Nächte«.

Zu jedem Film
die Deutsche Wochenchau